

Kowalska, Janina

Wanda Thun-Mazaraki : (przyczynek do historii szkolnictwa żeńskiego w Płocku)

Notatki Płockie 9/1-2-27-28, 44-45

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Głowa starca

najczęściej modelami jego prac: są to żebracy, rybacy, chłopci, piaskarze, starcy. Szczególnie wiele miejsca zajmują w twórczości Zylber-

berga motowy płockie: miasto i ludzie, np. motyw Antka, kulawego syna dozorczy domu, uliczki, podwórza i domy Płocka.

JANINA KOWALSKA

WANDA THUN-MAZARAKI

(PRZYCZYNEK DO HISTORII SZKOLNICTWA ŻEŃSKIEGO W PŁOCKU)

Janina z Benedeków Kowalska, płocczanka, autorka pracy pt.: „Z pierwszych lat żeńskiej szkoły polskiej w Płocku” (zamieszczonej w książce zbiorowej p.t.: „Walka o szkołę polską. W 25-lecie strajku szkolnego”. Pod redakcją S. Drzewieckiego; Z. Nowickiego i T. Wojeńskiego. Warszawa 1930), nadesłała krótki artykuł o dawnej przelozonej szkole żeńskiej w Płocku, Wandzie Thun-Mazaraki. Sylwetka tej dzielnej nauczycielki jest warta przypomnienia płockiemu społeczeństwu, gdyż szkoła, prowadzona pod jej kierunkiem, należała do najbardziej nowoczesnych i postępowych w tym czasie. W szkole Wandy Thun nauczali pedagodzy o wysokich kwalifikacjach, np. Kazimiera Brynkówna, polonistka, znana z pięknych wykładów na lekcjach, Janina Bogdanówna, germanistka, Konstanty Komarowski, matematyk i fizyk, który został uwięziony za udział w pracy rewolucyjnej i wywieziony w 1908 r. w głąb Rosji carskiej, oraz Antoni Miller, postępowy nauczyciel — historyk i publicysta.

Wanda Thun-Mazaraki brała udział w dniu 23 marca 1907 roku w pierwszym zebraniu wznawiającego swoją działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego.

(M.K.K.)

Wanda Thun urodziła się w 1873 r. w Draminie, pow. płońskim. Naukę rozpoczęła w Płocku na pensji Anieli Arnold. Od klasy

IV-ej przeszła do rządowego gimnazjum w Płocku, które ukończyła w r. 1892. Po 2-letnich latach pobytu w domu została nauczycielką w

4-roddziałowej szkole przy fabryce papieru Epszteina w Soczewce k. Płocka. Po 4-ach latach wyjechała na dalsze studia do Krakowa.

Po powrocie do Płocka uczyła w szkole Julii Aksamitowskiej. Szkoła ta, częściowo tajna, była dalszym ciągiem pensji A. Arnold (po wyjeździe której objęła ją Stanisława Topolska, a następnie Julia Aksamitowska.). Po śmierci J. Aksamitowskiej Wanda Thun zabiega usilnie o zalegalizowanie szkoły i w 1903 r. otrzymuje od władz rosyjskich (Apuchtina) pozwolenie na otwarcie szkoły 3-klasowej, a w 1904 — na prowadzenie 4-klasowego progimnazjum żeńskiego.

W związku ze strajkiem szkolnym w 1905 r. wybitnie zwiększa się napływ uczennic, szkoła rozwija się w szybkim tempie: w 1906 r. przekształca się w 7-mioklasowe gimnazjum.

W tym okresie czynne są klasy do 6-ej włącznie. Rozkwit szkoły jest imponujący. Oprócz dawnego personelu miejscowego W. Thunówna angażuje nowe siły pedagogiczne z Krakowa i z Warszawy; wprowadza śmiało reformy pedagogiczne.

Te nowatorskie, postępowe poczynania wywołują krytykę części społeczeństwa płockiego. Uczennice natomiast entuzjastycznie współpracują ze szkołą, poddając się ożywcemu wpływowi nauczycielstwa, wśród którego szczegól-

Klasa VI Szkoły W. Thunówny — rok 1907. Siedzą nauczyciele — Janina Bogdanówna, ks. Marchewka, T. Wolska, W. Thunówna, J. Komarowska oraz dr Zenczykowski.

Klasa V Wandy Thunówny — rok 1907. W rzędzie drugim trzecia od lewej Wanda Thun. Stoї K. Komarowski.

nie zaważyły takie jednostki, jak Wanda Thunówna, Kazimiera Brynkówna i Konstanty Komarowski.

Niestety w 1907 r. po skończonym roku szkolnym Wanda Thunówna po zamążpójściu opuszcza Płock już na stałe. Zakończyła się jedna z najpiękniejszych kart szkolnictwa płockiego.

Szkołę przejmuje grono udziałowców i powierza kierownictwo Jadwidze Kotwickiej — wybitnej sile pedagogicznej z Warszawy. Kierunek wychowawczy ulega zasadniczym zmianom. Zostaje również zmieniony personel. Kandydatki do klasy siódmej rozpraszają się, a następny rocznik — nowa klasa VI jest zbuntowana, nie chce przystosować się do zmian. W ciągu roku dochodzi do ostrych starć, w następstwie czego Jadwiga Kotwicka z końcem roku rezygnuje ze swego stanowiska, a uczennice klasy VI-ej otrzymują świadectwa z obniżonym stopniem ze sprawowania i opuszczają szkołę. Klasa VII-ma zostaje otwarta dopiero dla następnego rocznika. Szkoła otrzymuje nową dyrektorkę Marcelinę Rościszewską, która na tym stanowisku pozostaje długie lata i po odzyskaniu niepodległości prowadzi w dalszym ciągu szkołę jako Państwowe Gimnazjum 8-mioklasowe im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej.

Wanda Thun Mazaraki nie zaprzestała pracy pedagogicznej po wyjeździe z Płocka. Kontynuowała ją w Krakowie, a następnie przez wiele lat w Makowie Podhalańskim. Dożwwszy sędziwego wieku, zmarła 30 czerwca 1964 r. w Warszawie.

Materiały z obchodów

20-lecia PRL i 1000-lecia Płocka

zamieścimy w następnym numerze „Notatek Płockich“